

многоплодием и живой массой одного поросенка при рождении по первому опоросу средняя ($r = 0,506$), а со второго по четвертый – слабая: $2 - r = 0,121$; $3 - r = -0,156$; $4 - r = 0,117$.

Ключевые слова: свиноматка, супоросность, многоплодие, корреляция, опорос, поросята.

MULTIPLE SOW GESTATION SUBJECT TO GESTATION PERIOD & PIGLETS LIVE WEIGHT BY BIRTH

Yuavtushenko L., Kirovograd institute of agricultural & commercial production

This article highlights the experimental research results on multiple sow gestation subject to the first three gestations & piglets live weight by birth. Rationed feeding of the sows proved to prolong each successive gestation duration by 1-2%. After this span the parameters are stabilized. Wean output per sow is boosted by 0,74 day gestation duration cutback. Determination coefficient dxy equals 0,29. Correlation analysis was fulfilled. Correlation between multiple gestation and pig live weight by birth was defined. The medium correlation coefficient equals $r = 0,506$ according to the first farrow. The correlation coefficient observed to be impaired per $r = 0,117$ during 2-4-th farrow.

Key words: sow, farrow, pregnancy, multiple gestation, correlation, piglets.

УДК 636.2.03.061

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОДУКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ КОРІВ У СТАДАХ ЧОРНО-РЯБОЇ ТА ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНИХ ПОРІД УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Рецензенти: доктор с.-г. наук Савран В.П.; доктор екон. наук, професор Пархоμεць М.К.

Т.С.Ящук

Тернопільський інститут АПВ

Досліджено проблеми продуктивного використання корів української селекції. Визначено чинники впливу на ефективність продуктивного довголіття молочної худоби. Вибувають корови зі стад в основному через порушення відтворювальної функції (36-43 %), захворювання вим'я (27-31 %), хвороби кінцівок (9-16 %), захворювання органів травлення, інфекційні хвороби (8-10 %). Решта тварин вибули через низьку молочну продуктивність. Слід зазначити, що зі зростанням надоїв підвищується кількість вибулих тварин через захворювання кінцівок.

Ключові слова: **порода, продуктивне довголіття, тривалість господарського використання, лактація, причини вибуття.**

Проблеми продуктивного довголіття та господарського використання молочної худоби є насущними і стоять на передньому плані вивчення, оскільки ефективність молочного скотарства значною мірою залежить від інтенсивності використання маточного поголів'я [1-3]. При цьому важливе значення має чинник тривалості господарського використання тварин, так як він визначає не тільки економіку виробництва, але й результативність удосконалення стад і порід. Від продуктивного довголіття корів залежить величина довічного удою, кількісне і якісне зростання стада, розмір капіталовкладень на його формування та ефективність використання. Залишаються недостатньо вивченими різноманітні

чинники, які зумовлюють скорочення господарського використання худоби, зниження строку їх продуктивного довголіття, і як наслідок – неконкурентоздатність молочної галузі в цілому [4-5].

Інтенсифікація молочного скотарства у багатьох зарубіжних країнах призвела до значного скорочення строків використання корів. Із основних чинників, що впливають на скорочення періоду їхнього продуктивного довголіття, слід зазначити насамперед генетичний прогрес зростання продуктивності, що вимагає швидкого оновлення стада, та переведення на різні форми власності, які ставлять жорсткіші вимоги до тварин. Як наслідок, - середня тривалість використання корів становить лише 3-4 лактації. Відповідно, більшість із них не доживають до віку, коли досягається їхня максимальна продуктивність, яка настає, як правило, у період 4-7 лактації (в оптимальних умовах утримання корови спроможні зберігати високі надої та відтворювальну здатність до 12-14-річного віку) [5-7].

У молочному скотарстві спрямована селекція на досягнення максимальної продуктивності ґрунтується на припущенні, що ознаки молочності знаходяться у позитивному генетичному комплексі з діяльністю всього організму. Але позитивний зв'язок молочності й плодючості з тривалістю продуктивного використання зберігається лише за певних умов. Їх оптимальна узгодженість обумовлена взаємодією генотипу і середовища [3, 5, 7]. Детермінація природних компонентів оточуючого середовища в реалізації генетичного потенціалу вивчена ще недостатньо, як і селекційні питання тривалості використання корів.

Наявність генетичної різноманітності корів за ознаками, які визначають довголіття худоби, дає можливість вести відбір за тривалістю експлуатації, тому необхідно уточнити та оптимізувати критерії оцінки та добору тварин за ознаками продуктивного використання.

Мета даних досліджень полягає в обґрунтуванні принципів ведення селекційно-плеємної та зоотехнічної роботи зі стадами молочних порід української селекції, спрямовані на їх консолідацію, збільшення тривалості продуктивного використання корів.

Матеріали і методи досліджень. Об'єктом дослідження були телиці, первістки та повновікові корови української чорно-рябої та української червоно-рябої молочних порід із продуктивністю 4-7 тис. кг молока за лактацію.

Дослідження проводили у СВАТ „Мшанецьке” (стадо червоно-рябої худоби, 300 голів), ПОП „Іванівське” (чорно-ряба порода, 400 голів) Тербовлянського району Тернопільської області.

Система утримання худоби в господарствах – стійлово-пасовищна. Спосіб утримання: прив'язний із використанням прив'язі-відв'язі. Розміри груп корів сформовані залежно від способу утримання і фізіологічного стану: по 25-35-45 голів. Доїння корів у стійлі в переносні відра (СВАТ „Мшанецьке”), у молокопровод - установка АДМ-200 „Брацлавчанка”(ПОП „Іванівське”).

Нормування годівлі тварин у господарствах здійснюється з урахуванням їх фізіологічного стану, зміни живої маси і надоїв по періодах лактації і сухостою.

Тип годівлі – сінажно-силосно-концентратний у стійловий період, культурні й поліпшені пасовища, або привізена зелена маса в поєднанні зі сінажем, силосом, концентратами - у літній період. Лактація корів досліджуваних стад української чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід проходила в умовах оптимального забезпечення кормами (50-60 ц корм.од на 1 голову за рік, на рівні забезпечення 750-850 г середньодобових приростів), при збалансованій годівлі за деталізованими нормами й належних умов утримання та експлуатації.

Результати досліджень. У процесі досліджень проводили оцінку ефективності господарського використання корів та визначення причин вибуття тварин зі стад. За даними зоотехнічного обліку в господарствах встановлено, що за 2003-2007 роки зі стада ПОП “Іванівське” вибракувані 203 корови, з яких сім зі тривалим строком господарського використання (6 лактацій) – 3,45 % (табл. 1).

1. Вибуття корів різних порід зі стад

Лактація	Порода, господарство			
	українська чорно-ряба молочна (ПОП “Іванівське”)		українська червоно-ряба молочна (СВАТ “Мшанецьке”)	
	голів	% від вибулих	голів	% від вибулих
Перша	52	25,62	32	26,23
Друга	64	31,53	42	34,43
Третя	48	23,64	19	15,57
Четверта	18	8,86	20	16,39
П’ята	14	6,90	8	6,56
Шоста	7	3,45	1	0,82

У СВАТ “Мшанецьке” (українська червоно-ряба молочна порода) із тривалістю використання 5 лактацій вибуло 8 корів і одна корова з найдовшим строком використання - шість лактацій. Усього вибули 122 корови. Варто відмітити, що в обох господарствах тривалість продуктивного використання корів не виправдано коротка – 2,96–2,71 лактації. Корови вибувають в основному після 1-3 лактації, що обумовлено рівнем вибраковування тварин, який залежить в основному не стільки від спадкових, скільки від господарських чинників, що не дає змоги повністю реалізувати генетичний потенціал молочної продуктивності худоби.

Наведені дані свідчать, що довговічнішими виявилися корови української чорно-рябої породи (табл. 2).

2. Ефективність довічного використання корів різних порід

Показник	Порода, господарство	
	українська чорно-ряба молочна (ПОП “Іванівське”)	українська червоно-ряба молочна (СВАТ “Мшанецьке”)
Голів, n	203	122
Середня тривалість, днів:		
життя	2086	1980
господарського використання	1254	1130
лакування	1090	945
Число лактацій	2,96	2,71
Довічна продуктивність, кг:		
надій	12351	10168
молочний жир	449,58	384,35
Середній надій за 1 день, кг:		
життя	5,92	5,13
господарського використання	9,85	9,00
лакування	11,33	10,76

Хоча ця різниця незначна. Їх продуктивне життя становило 1003 дні проти 957 у червоно-рябих. Коефіцієнт господарського використання тварин

(визначений як відношення тривалості господарського використання до тривалості життя корів) у тварин обох порід практично однаковий – 0,54 – 0,53. За довічною продуктивністю кращими були тварини української чорно-рябої породи. Різниця за довічним надоєм становила 824 кг або 7,03 %.

За середнім довічним вмістом жиру в молоці різниця між групами була на рівні 0,14 % на користь червоно-рябих корів. Проте, хоча жирномолочність корів української червоно-рябої породи висока, але через нижчий довічний надій довічний вихід молочного жиру в них був нижчий на 14,51 %.

Про ефективність довічного використання корів найбільш достовірно можна судити за показником середнього надою на один день життя. За цією ознакою перевага належить коровам української чорно-рябої породи – на 13,34 %; за середнім надоєм на 1 день лактування – на 5,30 %; господарського використання – на 9,44 %.

Аналіз причин вибуття корів зі стад за попередніми даними показав, що в основному їх вибраковують через порушення відтворювальної функції (36-43 %), захворювання вим'я (27-31 %), хвороби кінцівок (9-16 %), захворювання органів травлення, інфекційні хвороби (8-10 %). Решта тварин вибули через низьку молочну продуктивність. Слід зазначити, що зі зростанням надоїв, особливо у стаді ПОП “Іванівське” (чорно-ряба худоба), підвищується вибуття тварин через захворювання кінцівок.

Результати спостережень показали, що основні причини вибраковування в більшості є результатом невідповідних технологічних вимог до експлуатації високопродуктивних тварин. Тому в кожному господарстві варто поліпшити технологію утримання та використання молочної худоби.

Вивчаючи ступінь успадковування довголіття корів у стадах, встановлено, що, як правило, тварини, які протягом тривалого часу зберігають високу продуктивність, довше експлуатуються, і їх дочки також мають потенційні можливості до тривалої експлуатації. Особливих породних відмінностей нами не виявлено. Коефіцієнт кореляції між тривалістю продуктивного життя матерів і їх дочок знаходився в межах від +0,16 до +0,19. За даними зоотехнічного обліку аналіз проводили на невеликій кількості тварин (через господарські причини) – по 20 пар, що, зрозуміло, не дає змоги повною мірою судити щодо достовірності висновків, але свідчить про наявність тенденції до прямого зв'язку і дає можливість передбачити позитивний результат селекції за показником тривалості господарського використання матерів.

Висновки:

1. Короткий строк продуктивного використання корів української селекції у досліджуваних стадах (2,96; 2,71 лактації) зумовлений високим рівнем вибраковування тварин через причини, пов'язані, в основному, з паратиповими чинниками, що вказує на необхідність удосконалення технологічних елементів.

2. Високі темпи вибуття перешкоджають значній частині корів досліджуваних стад проявити наявний генетичний потенціал. Встановлено, що високопродуктивні корови після III лактації зберігають рівень надою, довше експлуатуються, і їх дочки також мають потенційні можливості до тривалої експлуатації. Коефіцієнт кореляції між тривалістю продуктивного життя матерів і їх дочок знаходився в межах від +0,16 до +0,19. Наявність тенденції до прямого зв'язку між дочками і матерями дає змогу очікувати на позитивний результат селекції за показником тривалості господарського використання.

Бібліографічний список

1. Принципи реформування системи селекційно-племінної роботи у молочному скотарстві / [Буркат В.П., Єфіменко М.Я., Хаврук О.Ф. та ін.] // Вісник аграрної науки. – 1998. – №11. – С.44 –49.
2. Вахуткевич Н.М. Особливості зміни надою української чорно-рябої молочної породи та вибуття їх з віком / Н.М. Вахуткевич, І.В. Мамчак // Сільський господар. - 2002. - № 11-12. - С. 15-16.
3. Добровольський Б.В. Підвищення молочної продуктивності корів завдяки довголіттю / Б.В. Добровольський // Тваринництво України. – 2003. - № 6. – С. 16 - 18.
4. Эрнст Л.К. Долголетнее использование высокопродуктивных коров / Л.К. Эрнст, К.В. Маркова, М.П. Семенов. – Москва: Россельхозиздат, 1970. - 142 с.
5. Можилевський П.Л. Подовження строків використання високо продуктивних корів / П.Л. Можилевський. - К.: Урожай, 1989. - 138 с.
6. Резникова Н.Л. Селекція чорно-рябої худоби за ефективністю довічного використання: дис. на здобуття вчен. ступ. канд. с.-г. наук: 06.02.01 / Н.Л. Резникова / Ін-т розведення і генетики тварин УААН. – К., 2006. - 21 с.
7. Сарапкин В.Г. Продуктивное долголетие коров в зависимости от паратипических факторов / В.Г. Сарапкин, С.В. Алешкина // Зоотехния. – 2007.- № 8.- С.4-7.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОДУКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КОРОВ В СТАДАХ ЧЕРНО-ПЕСТРОЙ И КРАСНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНЫХ ПОРОД УКРАИНСКОЙ СЕЛЕКЦИИ

Ящук Т.С., Тернопольский институт АПВ

Исследованы проблемы продуктивного использования коров украинской селекции. Определены факторы влияния на эффективность продуктивного долголетия молочного скота. Выбывают коровы со стад в основном из-за нарушения воспроизводительной функции (36-43 %), заболевания вымени (27-31 %), болезней конечностей (9-16 %), заболевания органов пищеварения, инфекционных болезней (8-10 %). Остальные животные выбраки из-за низкой молочной продуктивности. Следует отметить, что с увеличением удоев повышается количество выбывших животных в связи с заболеванием конечностей.

Ключевые слова: порода, продуктивное долголетие, продолжительность хозяйственного использования, лактация, причины выбытия.

BENEFICIAL USE OF THE BLACK-AND-WHITE & RED-AND-WHITE DAIRY BREED HERDS OF UKRAINIAN SELECTION

Yashchuk T., Ternopol institute of agricultural & commercial production

This article highlights the experimental research results on beneficial use of Ukrainian selection cows. The determinant factor impact on beneficial use of dairy cattle was defined. Female culling was executed in the flocks. Flock culling is conditioned by reproductive capacity deterioration. Percentage constitutes 36-43%. Udder diseases result in culling. Percentage amounts 27-31%. Leg diseases cause flock culling. Percentage equals 9-16%. Gastrointestinal tract & infectious ailments form 8-10%. The rest of the animals were culled due to low milk productivity. Milk yield boost results in female culling. Cull is conditioned due to leg diseases.

Key words: breed, beneficial use, commercial operation span, lactation, crucial culling factor.